

DOI: 10.33663/0869-2491-2021-32-323-330

УДК 349.3

М. М. ШУМИЛО,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник*
ORCID: 0000-0003-4257-3002

ПОМІЧНИК СУДДІ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

У статті досліджується питання про сучасний стан правового регулювання діяльності помічника судді, що зумовлено зміною правового статусу цього суб'єкта, який був державним службовцем, а тепер віднесений до патронатної служби. Такі зміни справили суттєвий вплив на юрисдикцію спорів, де стороною виступає помічник судді. Певний правовий вакуум був подоланий Великою Палатою Верховного Суду, яка такі категорії спорів віднесла до адміністративних, а отже, розглядатися вони мають за правилами адміністративного судочинства.

У статті наводяться приклади актуальної практики Верховного Суду у сфері захисту службово-трудових прав помічників суду.

Ключові слова: помічник судді, судова система, патронатна служба, трудові права помічників суддів

Шумило М. М. Помощник судьи: современное состояние правового регулирования и обзор судебной практики

В статье исследуется вопрос о современном состоянии правового регулирования деятельности помощника судьи, что вызвано изменением правового статуса этого субъекта, который изначально был государственным служащим, а сегодня отнесен к патронатной службе. Такие изменения имели существенное влияние на юрисдикцию споров, в которых стороной выступает помощник судьи. Правовой вакуум был разрешен Большой Палатой Верховного Суда, которой такие категории споров были отнесены к административным, соответственно рассматриваться они должны по правилам административного судопроизводства.

В статье приводятся примеры актуальной практики Верховного Суда в сфере защиты социально-трудовых прав помощников судей.

Ключевые слова: помощник судьи, судебная система, патронатная служба, трудовые права помощников судей.

Shumylo Mykhailo. Judicial assistant: current state of legal regulation and review of court practice

The article examines the current state of legal support of the judicial assistant due to changed legal status of this position, which has been moved from civil service to patronage service. Such changes have had a significant impact on the jurisdiction of proceedings where the judicial assistant is a party to the case. A certain legal vacuum was filled by the Grand Chamber of the Supreme Court, which classified such categories of disputes as administrative, and therefore they should be considered according to the rules of administrative proceedings.

The examples of the Supreme Court case law regarding protection of employment rights of judicial assistants are also presented in the article.

Keywords: judicial assistant, judicial system, patronage service, employment rights of judicial assistants

* Shumylo Mykhailo, Doctor of Juridical Sciences, Senior Research Officer

© М. М. Шумило, 2021

Вступ. Патронатна служба – це різновид службово-трудових відносин, які виникають, змінюються та припиняються у зв'язку із необхідністю забезпечення ефективного, належного та якісного виконання своїх обов'язків посадовими особами, яким законом передбачено право мати патронатного службовця. Термін «патронат» походить від латинського слова *patronatus* – стан або права патрона. В національному законодавстві патронатна служба є доволі новою категорією і вперше запроваджена у 1993 р. із ухваленням Закону про державну службу, а отже, давніх традицій не має, а зміна статусу патронатної служби опосередковано свідчить про становлення останньої в Україні.

Єдиного підходу щодо засад функціонування патронатної служби в зарубіжних країнах немає. До прикладу, в Італії та Німеччині це поняття не виокремлюється, проте самі відносини включені до публічної служби, натомість в Австралії, Великій Британії, Грузії, Канаді, Литві та Польщі патронатна служба понятійно виділена як різновид публічної служби із низкою спеціальних норм.

Створення патронатної служби в Україні було об'єктивною необхідністю і сьогодні вона функціонує в системі законодавчої, виконавчої та судової гілок влади. Трудова функція працівників патронатної служби напряму корелюється із трудовою функцією посадової особи публічного права, до якої вони приставлені (підлеглі). До посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених, пресекретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, радників Голови Верховного Суду та голів касаційних судів, а також посади патронатних службових осіб в інших державних органах. Водночас, що стосується судової гілки влади, то в частині 4 ст.92 Закону України «Про державну службу» (2015) зазначено, що особливості патронатної служби в судах, органах та установах системи правосуддя визначаються законодавством про sudoустрій і статус суддів.

Огляд літератури. Загалом варто зазначити, що окремих, комплексних досліджень щодо правового статусу помічника судді з позиції трудового права, адміністративного чи процесуального права немає. Дослідження про місце помічників у системі правосуддя можна віднайти у працях В.Д. Бринцева, Д.Ю. Притики, В.І. Радченка, В.С. Стульгінського, В.Е. Теліпка, С.Г. Штогуна, В.В. Юровської та ін. Окремі аспекти розвитку законодавства або його удосконалення розкриваються у наукових розвідках О.М. Радченка¹, який обстоює ідею позбавлення суддів права добирати собі помічників особисто на користь керівника апарату, надання їм статусу державних службовців, а також закріпити переважне право перед іншими кандидатами на посаду судді. Схожі думки можна зустріти і в праці О.О. Овсянникової², яка підтримує позицію щодо призначення помічників суддів через конкурсний відбір, проведення психологічного тестування та створення системи резерву помічників суддів. І.М. Осика³ вважає за необхідне розширити повноваження помічників суддів, а сам інститут помічника судді має отримати процесуальне закріплення, що впливає з тих функцій, які фактично виконує помічник судді.

Постановка проблеми та виклад основного матеріалу. Питання правового забезпечення діяльності та у подальшому правореалізації прав помічниками суддів і

досі залишається на вістрі актуальності. Саме тому є необхідність дослідити питання правового статусу цього спеціального суб'єкта трудового права та проаналізувати судову практику на предмет ефективності захисту помічниками суддів своїх прав.

Законодавчий рівень. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (2016) не містить поняття патронатної служби, проте в окремій статті закріплює основи правового статусу помічника судді. Так, ст. 157 «Помічники суддів» встановлює, що: (1) кожний суддя має помічника (помічників); статус і умови діяльності якого (яких) визначаються цим Законом та Положенням про помічника судді, затвердженим Радою суддів України; (2) помічником може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою. Помічники суддів Верховного Суду повинні мати стаж професійної діяльності у сфері права не менше трьох років; (3) судді самостійно здійснюють добір помічників. Помічник судді призначається на посаду та звільняється з посади керівником апарату відповідного суду за поданням судді; (4) помічники суддів з питань підготовки справ до розгляду підзвітні лише відповідному судді.

Підзаконний рівень. Основним підзаконним актом, який визначає особливості патронатної служби в судовій гілці влади, є Положення про помічника судді (2018), яке визначає єдині засади й умови діяльності, правовий статус особи, яка займає посаду помічника судді.

У пункті 1 Положення зазначено, що посади помічників судді належать до посад патронатної служби, на які не поширюється дія Закону України «Про державну службу», крім ст. 92 цього Закону.

Положенням сформульовано нормативну дефініцію терміна «помічник судді», під яким слід розуміти працівника патронатної служби у суді, який *забезпечує виконання суддею повноважень щодо здійснення правосуддя*. Крім цього, у п. 3 Положення вказується на те, що помічник судді є працівником апарату суду.

Помічник судді у своїй роботі керується Конституцією України, Законом «Про судоустрій і статус суддів» та ст. 92 Закону про державну службу, відповідними процесуальними кодексами, іншими законами та нормативно-правовими актами України, Правилами поведінки працівника суду, рішеннями зборів суддів відповідного суду, Інструкцією з діловодства суду, Правилами внутрішнього трудового розпорядку суду, цим Положенням, а також посадовою інструкцією.

З усіх інших питань, у тому числі щодо дотримання трудової дисципліни, помічник судді підзвітний керівнику апарату суду в межах його повноважень.

Окремо необхідно зазначити, що на помічника судді поширюється дія законодавства про працю, крім статей 39-1, 41-43-1, 49-2 та частини 3 ст. 184 Кодексу законів про працю України.

Таке правове регулювання зумовлює й певну галузеву амбівалентність. Помічник судді є спеціальним суб'єктом трудових відносин і закріплення його правового статусу змінювалось залежно від позицій, з яких розглядався цей суб'єкт, його прав та обов'язків, міри нормативної визначеності, аналізу виконуваного функціоналу.

Аналізуючи зміст трудових правовідносин помічників суддів, очевидним є те, що в них переважає імперативний метод правового регулювання. Їх правовий статус чітко окреслений нормами позитивного права, права та обов'язки щодо початку трудової діяльності, упродовж виконання ними трудової функції та припинення трудових відносин. Це свідчить також про те, що трудовий

договір у класичному його розумінні, як інструмент регулювання трудових відносин присутній радше номінально. Поряд з тим не можна і стверджувати, що ці відносини належать за своєю правовою природою до адміністративних. Передусім тому, що законодавець вивів помічників суддів з-під сфери дії Закону України. Про державну службу, і це доконаний факт. Тож питання оплати праці, робочого часу та часу відпочинку, дисципліни праці тощо визначаються нормами трудового законодавства та локальними нормативними актами.

Особливість трудової функції помічника судді полягає насамперед у тому, що вона безпосередньо пов'язана із посадовою особою (суддею), чийм підлеглим він є. Більше того, можна сказати, що помічник судді є його особистим правничим асистентом. У цьому контексті приклади помічників можна зустріти в інших правничих професіях, серед яких помічники адвоката, помічники нотаріуса тощо. Крім цього, можна провести паралелі з асистентами у сфері медицини (асистент хірурга) або культури (асистент режисера, артиста-органіста) тощо. Тобто, якщо державний службовець здійснює владно-розпорядчі функції, працівник за трудовим договором функції з виконання завдань, які ставить перед ним роботодавець, то трудова функція помічника судді перебуває у прямій залежності від трудової функції самого судді, тобто – здійснення правосуддя. Це і стало причиною докорінної зміни у підходах до правового регулювання статусу помічників суду, оскільки вони не можуть мати статусу державних службовців, адже не виконують владно-розпорядчих функцій, як і функцій зі здійснення правосуддя. Саме суддя здійснює правосуддя, яке, зокрема, включає в себе: і підготовку процесуальних документів, підбірку та аналіз чинного законодавства, рішень КСУ, пошук релевантної практики ЄСПЛ та ВС, готує проекти процесуальних документів. Тому трудова функція помічника судді є невиконуваною за відсутності самого судді. Це, власне, і є головною причиною віднесення помічників суддів саме до патронатної служби – нерозривний зв'язок трудового обов'язку помічника судді і самого судді.

Саме тому, хоч і з певним запізненням, помічники суддів перестали бути суб'єктами декларування, у зв'язку з набранням чинності Законом України № 912 від 24.10.2020.

Перебування особи на посаді патронатної служби має свої особливості не лише в покладених на неї посадових обов'язках, а насамперед у тому, які особи мають право мати помічника, радника тощо. Саме тому питання призначення та звільнення помічника судді необхідно розглядати в комплексі із діяльністю самого судді, оскільки це є однією із особливостей статусу помічника судді, посада якого належить до посад патронатної служби. Отже, первинною є діяльність самого судді, яка прямо пов'язана із його правовим статусом. Звідси випливає те, що необхідно чітко розмежовувати суддів, які мають статус судді та здійснюють правосуддя, і суддів, які мають статус судді, але правосуддя не здійснюють.

Другий аспект, який є надзвичайно важливим, це те, що помічник судді має чітко визначену трудову функцію, а саме – забезпечення виконання суддею повноважень щодо ефективного, належного та оперативного здійснення правосуддя (підготовка проєктів судових рішень, доповідей, підбірка судової практики, організаційне забезпечення судового процесу тощо). Тобто можна висувати, що помічник судді не просто допомагає судді в будь-чому, а саме – в питаннях здійснення правосуддя.

Таким чином, закономірним є висновок, що за умови, коли суддя зберігає за собою статус судді, проте не здійснює правосуддя у зв'язку з різними обставинами (відсторонення, відрядження, відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею 3-х або 6-ти років, укладання контракту про проходження військової служби тощо), то і право на помічника втрачається.

Право судді на помічника є особливою формою допомоги (сприяння) держави, яка утримує (виплачує заробітну плату) помічника для забезпечення здійснення суддею правосуддя.

Таку позицію (логіку) можна поширити і на інших осіб, які займають посади, що належать до патронатної служби. Помічники, радники та інші надаються не для декоративних, прислужувальних (сервісних) чи представницьких цілей, а з метою належного та ефективного здійснення спеціальними суб'єктами (народні депутати, судді, генпрокурор, міністри тощо) своїх службових обов'язків.

Отже, одного критерію, як статус судді, недостатньо для продовження трудових відносин помічника судді, оскільки необхідна їх сукупність: правовий статус судді та здійснення ним правосуддя. В іншому випадку представник патронатної служби може бути звільнений.

07 листопада 2019 р. Консультативна рада європейських суддів (далі – КРЕС) ухвалила свій черговий висновок № 22, який отримав назву «Роль помічників суддів»⁴. Чи не вперше в історії про помічників суддів заговорили на міждержавному рівні. Доречно зазначити, що про інших представників патронатної служби документів такого статусу не існує. У висновку детально аналізується важливість помічника судді у процесі здійснення правосуддя.

Юрисдикція суду щодо вирішення спорів, де стороною виступає помічник судді. Вирішення трудових спорів, де однією зі сторін виступали помічники суддів, виникло після того, як патронатну службу, починаючи з 2015 р., вивели із-під сфери дії Закону України «Про державну службу», а самих помічників суддів позбавили статусу державних службовців. Тобто до 2015 р. всі трудові спори за участю цього спеціального суб'єкта розглядалися за правилами адміністративного судочинства. Зміна правового статусу неминуче внесла свої корективи, а краще сказати дисонанс, у питання юрисдикції і зазначену категорію справ продовжували розглядати адміністративні суди, а поряд з ними розпочали розглядати суди загальної юрисдикції. Така ситуація тривала до того часу, поки конфлікт юрисдикції не був вирішений Великою Палатою Верховного Суду (далі – ВП ВС). Щоправда, ВП ВС не з першого разу поставила крапку в цьому питанні, як і не одразу таку позицію сприйняли касаційні суди. Частково це питання розглядалася автором раніше⁵. Схематично ці зміни можна окреслити як перехід: цивільна – адміністративна/цивільна – адміністративна юрисдикція.

Спершу Велика Палата Верховного Суду віднесла цю категорію спорів до судів цивільної юрисдикції⁶. Пізніше віднесла дані спори до адміністративної юрисдикції⁷. Враховуючи той факт, що в постанові про зміну юрисдикції не було зазначено, що здійснюється відступ від раніше ухвалених постанов, якими конфлікт юрисдикцій вирішувався на користь цивільного суду, виник правовий вакуум і практика застосування знову розійшлась. Закономірним наслідком цього стало те, що 15.07.2020 Касаційний цивільний суд постановив ухвалу і повторно, щоправда, в іншій справі, звернувся до Великої Палати для внесення правової визначеності в питання юрисдикції суду у спорах, де стороною виступає помічник судді. Велика

Палата зазначила, що спори про призначення на посаду помічника судді, перебування на цій посаді та звільнення з неї слід розглядати відповідно за правилами адміністративного судочинства⁸. Питання юрисдикції було вичерпаним.

Практика Верховного Суду у службово-трудових спорах, стороною яких є помічник судді. Враховуючи той факт, що певний час така категорія спорів розглядалась судами цивільної юрисдикції, то кілька правових висновків було сформульовано Касаційним цивільним судом. Серед таких справ, зокрема, можна виокремити справи: про поновлення помічника судді на посаді⁹; щодо відмови призначення додатковим помічником судді із подальшим звільненням¹⁰; щодо звільнення помічника судді, коли суддю відрядили до Національної школи суддів України¹¹. Проте найбільша судова практика щодо захисту службово-трудових прав напрацьована судами адміністративної спеціалізації загалом та Касаційного адміністративного суду зокрема. До показових правових висновків КАС ВС можна віднести справи про: притягнення до дисциплінарної відповідальності помічника судді¹², про звільнення помічника судді у разі відставки судді¹³, щодо співвідношення права на відпустку державного службовця і помічника судді під час зміни правового регулювання¹⁴, про виплату надбавок та премій помічникам суддів¹⁵, щодо соціально-трудових гарантій помічників суддів у разі призову на військову службу під час часткової мобілізації¹⁶.

Підсумкові зауваги. Помічники суддів є невід’ємною частиною судової системи. Незалежно від того, який правовий статус вони мають, чи то державні службовці, чи то патронатна служба, лівова частина роботи виконується помічниками судів. Прямо та опосередковано можна висунути, що не може бути ефективної роботи суду чи судді без ефективної роботи помічників (офісів суддів) і ця взаємозалежність яскраво простежується.

Необхідно також зазначити, що значна частина помічників згодом стають суддями, або ж якщо простежити біографії суддів усіх рівнів, то у значній частині з них йтиметься, що перші кроки в правничій професії вони починали саме з позиції помічника судді. До прикладу, у 2020 р. 24 помічники суддів Верховного Суду стали суддями першої інстанції. Саме це наводить на думку, що середовище помічників суддів є нічим іншим, як кадровим резервом судової влади. І якщо інші гілки влади тільки декларують про наміри створювати кадровий резерв, то судова система вже давно над цим працює. Враховуючи викладене, помічники суддів є не тільки колегами за професією, а й майбутніми колегами за посадою, що повинно враховуватися при удосконаленні правового регулювання у цій сфері.

1. Цит за: Радченко О.М. Помічник судді суду загальної юрисдикції: шляхи удосконалення правового статусу. *Судова апеляція*. 2014. № 3(36). С. 11–16. 2. Овсяннікова О.О., Стафійчук І.С. Проблемні аспекти правового статусу помічника судді. *Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики*. 2018. № 2 ч. 2. С. 29–33. 3. Осика І.М. Статус помічника судді місцевого загального суду у світлі положень нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів». *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 4. С. 6–18. 4. Висновок Консультативної ради європейських суддів «Роль помічників суддів» № 22 від 07.11.2019. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Visnovok_22_KRES.pdf. 5. Шумило М. Юрисдикція суду щодо спорів у сфері праці: практика Палати Верховного Суду. *Судово-юридична газета*. 14.08.2020. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/172146-yurisdiktsiya-sudu-schodo-sporiv-u-sferi-pratsi-praktika-velikoyi-palati-verkhovno-sudu>. 6. Постанови ВС від 13.03.2019 у справі № 815/2546/17. URL: <https://>

reyestr.court.gov.ua/Review/80783530 та від 13.03.2019 у справі № 308/4431/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81013819>. 7. Постанова ВС від 02.10.2019 у справі № 815/1594/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85412838>. 8. Постанова ВС від 29.09.2020 у справі № 368/561/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92571174>. 9. Постанова ВС від 13.03.2019 у справі № 308/4431/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81013819>. 10. Постанова ВС від 17.04.2019 у справі № 405/6273/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81425560>. 11. Постанова ВС від 04.11.2020 у справі № 369/7814/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92973404>. 12. Постанова ВС від 02.10.2019 у справі № 815/1594/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85412838>. 13. Постанова ВС від 06.12.2019 у справі № 813/3258/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86162109>. 14. Постанова ВС від 24.04.2020 у справі № 825/2/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88909349>. 15. Постанова ВС від 24.12.2020 у справі № 802/1286/18-a. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93829272>. 16. Постанова ВС від 20.03.2019 у справі № 809/474/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80610422>.

References

1. Tsyt. za: Radchenko O.M. Pomichnyk suddi sudu zahalnoi yurysdyktsiï: shliakhy udoskonalennia pravovoho statusu. *Sudova apeliatsiia*. 2014. № 3(36). S.11–16. [ukr].
2. Ovsiannikova O.O., Stafichuk I.S. Problemni aspekty pravovoho statusu pomichnyka sud- dy. *Rozbudova derzhavy i prava: pytannia teorii ta konstytutsiynoi praktyky*. 2018. № 2 ch. 2. S.29–33. [ukr].
3. Osyka I.M. Status pomichnyka suddi mistsevoho zahalnoho sudu u svit- li polozhen novoho Zakonu Ukraïny «Pro sudoustriï i status suddiv». *Visnyk Vysshchoi rady yustytii*. 2010. № 4. S.6–18. [ukr].
4. Vysnovok Konsultativnoi rady yevropeiskyykh suddiv «Rol pomichnykiv suddiv» № 22 vid 07.11.2019. URL: https://supreme.court.gov.ua/user-files/media/new_folder_for_uploads/supreme/Visnovok_22_KRES.pdf. [ukr].
5. Shumylo M. Yurysdyktsiia sudu shchodo sporiv u sferi pratsi: praktyka Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu. *Sudovo-yurydychna hazeta*. 14.08.2020. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/172146-yuris- diktsiya-sudu-schodo-sporiv-u-sferi-pratsi-praktika-velikoyi-palaty-verkhovnogo-sudu>. [ukr].
6. Postanovy VS vid 13.03.2019 u spravi № 815/2546/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80783530> та vid 13.03.2019 u spravi № 308/4431/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81013819>. [ukr].
7. Postanova VS vid 02.10.2019 u spravi № 815/1594/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85412838>. [ukr].
8. Postanova VS vid 29.09.2020 u spravi № 368/561/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92571174>. [ukr].
9. Postanova VS vid 13.03.2019 u spravi № 308/4431/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81013819>. [ukr].
10. Postanova VS vid 17.04.2019 u spravi № 405/6273/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81425560>. [ukr].
11. Postanova VS vid 04.11.2020 u spravi № 369/7814/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92973404>. [ukr].
12. Postanova VS vid 02.10.2019 u spravi № 815/1594/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85412838>. [ukr].
13. Postanova VS vid 06.12.2019 u spravi № 813/3258/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86162109>. [ukr].
14. Postanova VS vid 24.04.2020 u spravi № 825/2/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88909349>. [ukr].
15. Postanova VS vid 24.12.2020 u spravi № 802/1286/18-a. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93829272>. [ukr].
16. Postanova VS vid 20.03.2019 u spravi № 809/474/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80610422>. [ukr].

Shumylo Mykhailo Judicial assistant: current state of legal regulation and review of court practice

Patronage service(executive support service)is a type of service and employment relations that arise, change and terminate to ensure effective, proper and quality performance of their duties by officials who are legally entitled to have a patronage servant. The term “patronage” comes from “patronatus” in Latin- the state or rights of the patron. In the national legislation, the patronage service is a quite new category and was first introduced in 1993 with the adoption of the Law on Civil Service, and therefore has no old traditions. The change in the status of the patronage service in Ukraine indirectly indicates its formation.

There is no single approach to the principles of patronage service in foreign countries, for example, in Italy and Germany patronage service does not stand out as a separate concept, but such kind relationships are included in the public service, while in Australia, Britain, Georgia, Canada, Lithuania and Poland patronage service conceptually stands out as a category of public service with a number of special rules. The establishment of a patronage service in Ukraine was an objective necessity and today it operates in the system of legislative, executive and judicial branches. The labor functions of patronage service employees are directly correlated with the labor functions of public law official to whom they are assigned (subordinated). The patronage service includes advisers, assistants, commissioners, press-secretaries of the President of Ukraine, employees of the secretariats of the Chairman, First Deputy Chairman and Deputy Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine, employees of patronage services of the Prime Minister of Ukraine and other members of the Cabinet of Ministers of Ukraine, advising assistants of People's Deputies of Ukraine, judicial assistants and scientific advisers to judges of the Constitutional Court of Ukraine, judicial assistants, advisers to the Chairman of the Supreme Court and chairmen of cassation courts, as well as positions of patronage servants in other state bodies. At the same time as for judiciary, part 4 of Article 92 of the Civil Service Law (2015) states that the specifics of patronage service in courts, bodies and institutions of the judicial system are determined by the legislation on the judiciary and the status of judges.

Judicial assistants are an integral part of the judiciary. Despite their legal status, whether civil or patronage servants, the lion's share of work is performed by judicial assistants. It can be concluded, directly or indirectly, that effective work of a court or a judge is not possible without the effective work of judicial assistants (judges' offices) and this interdependency is obvious.

It should also be noted that a significant number of assistants later become judges, or if we take a look at the biographies of judges of all levels we can find out that many of them took their first steps in the legal profession as judicial assistants. This might lead to the conclusion that "judicial assistants environment" is a kind of a personnel reserve of the judiciary.

Key words: *judicial assistant, judicial system, patronage service, employment rights of judicial assistants.*

DOI: 10.33663/0869-2491-2021-32-330-340

УДК 347.41

М. В. ВЕНЕЦЬКА

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник*
ORCID: 0000-0002-7082-9426

СТРОКИ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Стаття присвячена питанням правового регулювання та правозастосовної практики визначення строків виконання та припинення договірних зобов'язань, зокрема, з огляду на неоднозначність тлумачення на практиці строків припинення договору та строків припинення зобов'язань, у тому числі забезпечувальних.

Ключові слова: *строк виконання зобов'язання, строк виконання договору, забезпечувальні зобов'язання.*

* **Venetskay Maryna**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), Senior Research Officer